

***Due diligence
rapportage 2020***

JUMBO

Inhoud

1.	Introductie: ons due diligence proces	3
1.1	Due diligence proces	3
2.	Rapportage 2020	4
2.1.	Governance	4
	Verantwoordelijkheid en organisatorische inbedding	4
	Leverancierscommunicatie: Code of Conduct	4
	Commitments	5
2.2.	Focus bepalen	6
	Risicoanalyse: methodologie	6
	Aanscherping risicoanalyse van 2019 naar 2020	7
2.3.	Aanpak van issues	8
	Van analyse naar actie	8
	Impactassessments en onderzoek	8
	Stakeholders en samenwerking	10
	Monitoring van voortgang en resultaten	12
2.4	Communicatie en rapportage	12
2.5	Klachtenmechanisme	12
3.	Focus voor 2021	13

1. Introductie: ons due diligence proces

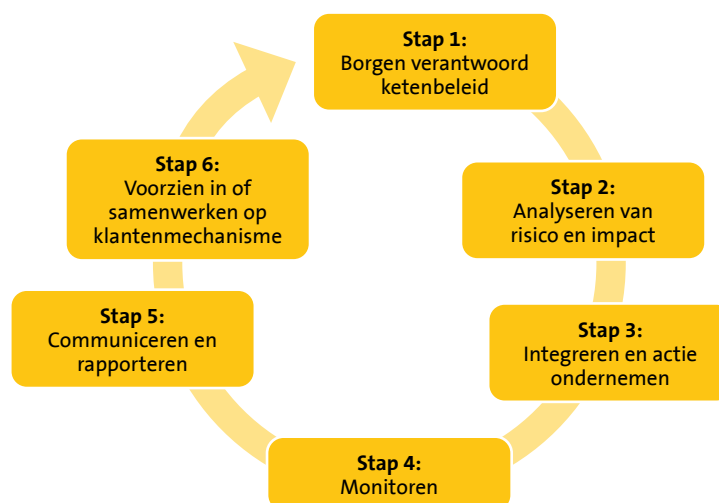
Als familiebedrijf en toonaangevende supermarktketen staan we midden in de samenleving. We voelen ons verantwoordelijk voor de wereld om ons heen, voor deze en toekomstige generaties. Daarom vinden we het belangrijk dat de producten die we verkopen zijn geproduceerd met aandacht voor mens, dier en milieu.

Jumbo doet direct en indirect zaken met de bedrijven in productieketens over de hele wereld. We realiseren ons dat we een verantwoordelijkheid hebben hoe voedingsmiddelen worden geproduceerd en de impact daarvan op mens, dier en milieu. We hebben – naast de bestaande monitoringsystemen - een zogeheten due diligence proces opgezet parallel aan ons mensenrechtenbeleid in 2019. Hiermee brengen we mogelijk negatieve effecten op mens, dier en milieu in kaart en kunnen zo gericht(er) actie ondernemen.

Gezien de complexiteit van het thema, is ons due diligence proces er in de eerste plaats op gericht om meer inzicht te krijgen en verbeteringen te kunnen toepassen in de hoog risicolanden en -ketens op het gebied van arbeidsomstandigheden. Risico's op het gebied van dierenwelzijn en natuur en milieu lopen wel mee in de risicoanalyse, maar de focus in dit rapport ligt op de inspanningen van 2020 op het gebied van arbeidsomstandigheden in de keten. Op [jumborapportage](#) is meer te lezen over onze activiteiten op het gebied van [dierenwelzijn](#) en [duurzame keten](#).

1.1 Due diligence proces

Ons due diligence proces is in lijn met de 'Guiding Principles on Business and Human Rights' van de Verenigde Naties (UNGP) en de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen¹. Due diligence is voor Jumbo een cyclisch proces waarmee we onze inzichten in de productieketens en de impact van ons assortiment op mens, milieu en dier voortdurend verbeteren. Het is ons doel om samen met leveranciers, verschillende retailorganisaties, NGO's en andere stakeholders steeds meer positieve impact te genereren. Op basis van de internationale richtlijnen ten aanzien van due diligence hebben we de onderstaande stappen gedefinieerd voor ons proces. De voortgang die we gedurende 2020 hebben geboekt binnen elk van deze stappen komt in deze rapportage aan de orde.

Figuur 1 De Jumbo due diligence cyclus

¹ <https://www.business-humanrights.org/en/un-guiding-principles> and <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>

2. Rapportage 2020

Onze due diligence rapportage volgt de structuur en aanbevelingen van het reporting framework van de UNGP².

2.1. Governance

Deze paragraaf betreft stap 1 van het due diligence proces: het borgen van verantwoord ketenbeleid in bedrijfsvoering, toeleveringsketens en relatiemanagement.

Verantwoordelijkheid en organisatorische inbedding

Sinds 2020 wordt de implementatie van het due diligence proces aangestuurd en gemonitord met behulp van zogeheten Cross Functional Teams (CFT). Voorheen was dit een kernteam en een stuurgroep. Op dit moment zijn er drie CFT's die een rol hebben in het due diligence proces. Dit zijn het CFT Arbeidsomstandigheden in de keten, CFT Dierenwelzijn en CFT Duurzame keten. In deze CFT's zitten vertegenwoordigers van de afdelingen inkoop, assortimentsmanagement, kwaliteit en MVO. Het CFT Arbeidsomstandigheden in de keten is eindverantwoordelijk voor de juiste implementatie, aansturing en monitoring van ons due diligence beleid in de organisatie. De CFT's rapporteren aan de Commercieel Directeur en Manager Corporate Communication & Sustainability. Deze personen zijn eindverantwoordelijk voor het due diligence proces en rapporteren daarover regelmatig aan de Raad van Bestuur en de directie.

Werkwijze CFT

In de CFT's wordt eens per drie weken de voortgang besproken van de (voorgenomen) acties in de diverse productieketens. In 2020 zijn de CFT's 12 keer bijeengewees. Op basis van de jaarlijkse update van de risicoanalyse en de verzamelde data uit de productieketens bepalen de CFT's prioriteiten voor verbeteracties. Verder zijn in 2020 voor alle productgroepen en afdelingen key performance indicatoren (KPI's) vastgesteld op het gebied van [arbeidsomstandigheden in de keten](#), [dierenwelzijn](#) en [duurzame keten](#). Alle betrokken functies en afdelingen bij Jumbo worden met ingang van 2021 op deze indicatoren gemonitord en beoordeeld.

Trainingen

Trainingen over ketens van specifieke productgroepen voor inkopers en assortimentsmanagers zijn in 2020 gestart en zullen in 2021 worden uitgebreid. De inkopers en assortimentsmanagers krijgen in workshops kennis en handvatten aangereikt om in gesprek te gaan met leveranciers over concrete verbetering in de productieketens.

Leverancierscommunicatie: Code of Conduct

Met aangescherpte inkoopvoorwaarden en de Jumbo [Code of Conduct](#) uit 2020 nemen wij onze leveranciers zoveel mogelijk mee in ons [mensenrechtenbeleid](#). Alle leveranciers zijn hierover geïnformeerd door onze inkopers; waar nodig bieden we extra training en begeleiding aan. De code is onderdeel van de contractuele relatie tussen de leveranciers en Jumbo, en is ter ondertekening aan zowel huismerk- als merkleveranciers gestuurd. Per eind 2020 heeft 95 procent van de huismerkleveranciers van Jumbo de code ondertekend of heeft ons geïnformeerd over de eigen Code of Conduct. Met de overige 5 procent van de leveranciers is contact gelegd voor opvolging.

² <https://www.ungpreporting.org/framework-guidance/>

Commitments

Een overzicht van de commitments die zijn opgenomen in ons mensenrechtenbeleid.

Toezeggingen beleid	2019	2020
- Bestaande processen optimaliseren.	V	V
- Ondertekenen van Women's Empowerment Principles van de VN (ambitie in 2019)	V	
- Vóór eind 2020 doelstellingen en KPI's formuleren voor verschillende sleutelafdelingen en –functionarissen.		V (KPI's IR)
- De voortgang van ons due diligence proces is vanaf medio 2019 voor iedere geïnteresseerde in te zien op Jumborapportage.com.	V	Tussenrapportage stand van zaken projecten juni 2020. Nieuwe rapportage gaat mee in cyclus jaarverslag (februari 2021)
- Publiceren van code voor verantwoorde inkoop in 2019 op basis van de inkoopvoorwaarden.	X	V
- Publiceren vóór eind 2019 van wereldkaart die inzage geeft in landen en producten/ingrediënten van onze huismerkproducten waarbij mogelijk mensenrechtenissues in het geding zijn. Dit gebeurt op basis van de uitkomsten van de risicoanalyse voor de toplist met risicoproducten en ingrediënten. Vóór eind 2020 wordt deze kaart uitgebreid met leveranciers en productielocaties van al onze huismerk- en versproducten.	X	Leveranciers staan op de website per 31-12-2020
- Jumbo is van mening dat certificering en audits niet een doel op zich zijn, maar wel middelen die inzicht geven in de omstandigheden in een productieketen. In ons due diligence proces gaan we verder dan certificering.	V	Impact scans rozen en mango, deep dive koffie, leefbaar loon project IMVO bananen, ondertekening Disco
- Publiceren in april 2019 van een toplist met risicoproducten en -ingrediënten die naar boven komen uit onze risicoanalyse. Zo brengen we de mogelijke mensenrechtenrisico's in de productielanden en bij de productie van deze producten/ ingrediënten in kaart.	V	
- Het in lijn brengen van ons due diligence proces met de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO richtlijnen ¹ en dit publiceren vóór de zomer van 2019.	V	
- In 2019 starten we met een mensenrechten impactassessment en vanaf 2020 gaan we elk jaar minstens drie impactassessments uitvoeren in hoog risico toeleveringsketens, waarbij we lokale werknemers, vakbonden, boeren- en vrouwenorganisaties en NGO's betrekken.	Tilapia, gestart met rozen en mango	Koffie afgerond, mango deelrapportage, vervolg in 2021, rozen afgerond
- Vóór eind 2020 actief lid worden van minimaal drie multi-stakeholder initiatieven die een actieve rol spelen in het beschermen van arbeidsrechten.	•FSI2020 •IMVO •SIFAV •RSPO •RTRS	Disco SIFAV 2025 in voorbereiding, Jumbo gaat weer deelnemen
- Publiekelijk terugkoppelen naar interne en externe stakeholders van de bevindingen uit de risico- en impactanalyse en de implementatie van verbeteracties. We gebruiken hiervoor onze website Jumborapportage.com.	V	Deze hangt samen met eerste 4 punten
- Vóór eind 2020 een klachtenmechanisme doorvoeren in de keten, gebaseerd op de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.		Gezamenlijk opgepakt in CBL verband/IMVO .

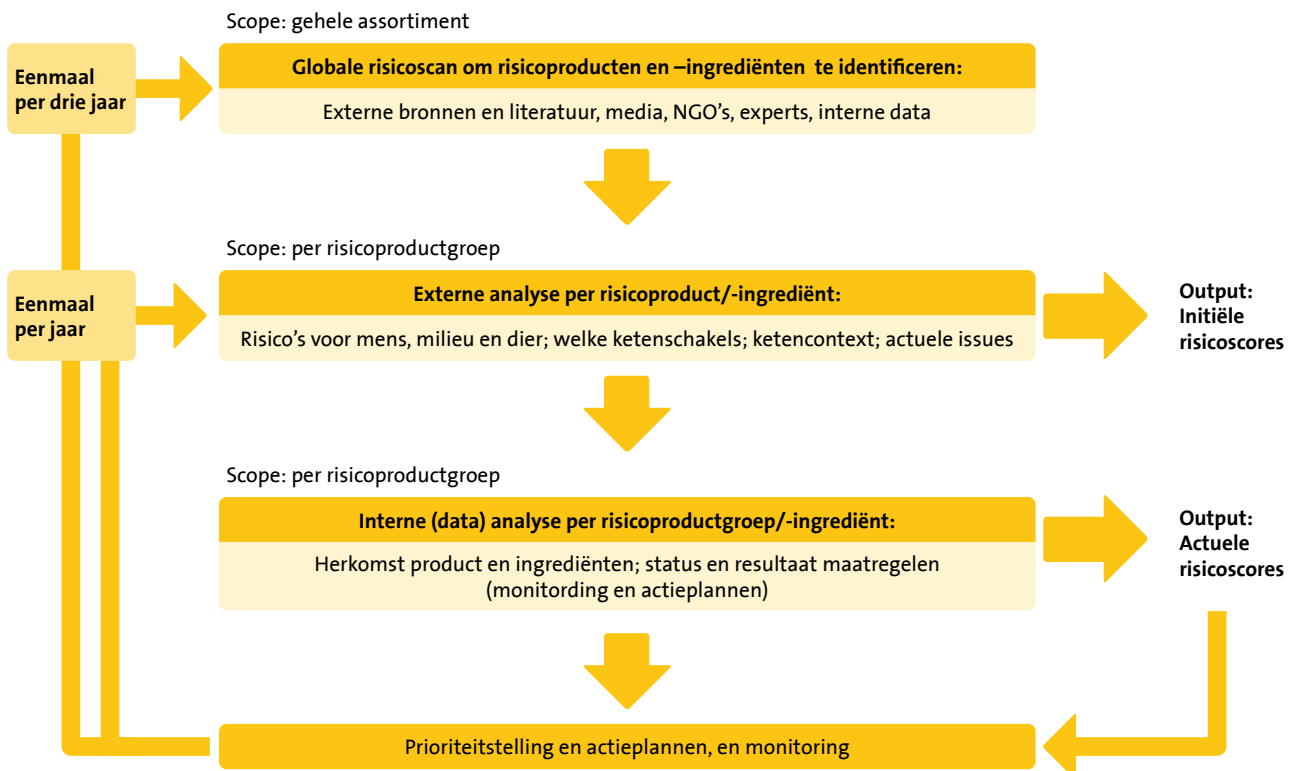
Naast de publicatie van ons mensenrechtenbeleid en genoemde commitments zijn we aangesloten bij diverse duurzaamheidsinitiatieven en samenwerkingsverbanden. Deze hebben onder meer betrekking op specifieke sectoren of ketens met een complexe duurzaamheidsproblematiek, zoals palmolie, soja, cacao, tropische fruit en groente, bloemen en planten. In paragraaf 2.3 gaan we verder in op deze samenwerkingen.

2.2. Focus bepalen

Deze paragraaf betreft stap 2 van het due diligence proces: analyseren van risico's en impact.

Risicoanalyse: methodologie

In 2020 hebben wij onze initiële risicoanalyse (2019) geactualiseerd op basis van externe en interne informatie. De aanpak is verder gesystematiseerd om een navolgbare afweging van risico's in verschillende product- en ingrediëntgroepen mogelijk te maken en prioriteiten te bepalen.

Figuur 2 Het Jumbo due diligence risicoanalyse model

Met de ketendata over leveranciers en producten die wij op continue basis verzamelen en actualiseren kunnen we de herkomst identificeren van onze producten en grondstoffen. Op basis van die kennis voeren we een brede risico- en impactanalyse uit waarbij interne en externe informatiebronnen en stakeholders worden geraadpleegd. De informatie uit dit onderzoek en interne data-analyse wordt ingebracht in het overleg van de CFT's (zie 2.1) die de benodigde acties bepalen met andere stakeholders, zoals leveranciers, sectororganisaties en convenanten, NGO's en overige stakeholders.

Ook kijken we per risicoproduct/ ingrediënt naar de hele keten en mogelijke risico's per schakel op het gebied van mens, dier en milieu. Hierbij kijken we naar de context, complexiteit van de ketens, samenhang tussen verschillende thema's (bijvoorbeeld ontbossing en lokale gemeenschappen of gebruik van gewasbescherming en veiligheid medewerkers). Deze verschillende thema's worden samengebracht en gekwantificeerd zodat er een initiële risico-score toegekend kan worden per product/ingrediënt.

Behalve risico's die direct betrekking hebben op mens, milieu of dier, zijn er ook risico's met een algemener karakter die inherent zijn aan de toeleveringsketen van het product of de grondstof. Deze zijn niet altijd specifiek toe te wijzen aan mens, milieu of dier, maar hebben bijvoorbeeld te maken met de impact van klimaatverandering (gevoeligheid voor weersinvloeden), uitputting van grondstoffen (vis) of de economische structuur, zoals bij internationale 'bulk commodity trading', wat een negatief effect heeft op de transparantie van ketens. Of als een product kwetsbaar is voor fraude door een hoge economische waarde of omdat certificaat-claims zoals biologisch of Fairtrade een belangrijke rol spelen. Dit is een additionele risico-indicator die ook wordt meegenomen. Ten slotte zijn ook actuele 'issues', zoals de impact van een pandemie onderdeel van de risicoanalyse.

Aanscherping risicoanalyse van 2019 naar 2020

Op basis van de geactualiseerde risicoanalyse hebben we in 2020 de initiële prioriteitenlijst van risicoproducten aangescherpt. Dit is weergegeven in het volgende overzicht.

Ten opzichte van onze eerste [risicoanalyse](#) in 2019 zijn op basis van het onderzoek en de data-analyse de volgende wijzigingen doorgevoerd op deze lijst.

Toegevoegd (in groen gedrukt in tabel 1) zijn de volgende producten (meer informatie over de geïdentificeerde risico's en acties die wij nemen is te vinden op onze wereldkaart):

- Groente/fruit: citrus (sinaasappels en mandarijnen)
- Bloemen en planten: overige herkomst Afrika
- Specerijen: nootmuskaat, peper, vanille
- Noten/zaden/peulvruchten: paranoten, pijnboompitten, pinda's

Groente/fruit • Aardbeien • Ananas • Asperges • Avocado • Bananen • Champignons • Citrus (sinaasappels en mandarijnen) • Druiven • Mango • Sperziebonen • Tomaten	Specerijen • Nootmuskaat • Peper • Vanille	Vlees/zuivel/eieren • Kip • Varken • Rund • Eieren • Zuivel	Vis, schelp- / schaaldieren • Wilde garnalen • Kweekgarnalen • Tilapia • Pangasius • Tonijn • Kweekzalm
Bloemen en planten • Rozen • Bollenteelt • Overige herkomst Afrika	Tropische grondstoffen • Palmolie • Soja • Cacao • Koffie • Thee • Rijst • Katoen • Hout/papier/pulp • Rietsuiker • Kokos	Noten/zaden/peulvruchten • Hazelnoten • Cashew • Paranoten • Pijnboompitten • Pinda's	Dranken en sappen • Tropische vruchtensappen • Wijn

Tabel 1 Jumbo toplist risicoproducten 2020

De volgende producten hebben we van de prioriteitenlijst van 2019 gehaald:

- Vlees: wild. Jumbo verkoopt alleen nog geschoten wild en vrije uitloop eend. De dierenwelzijnsrisico's zijn voor deze producten gering. Sinds eind 2019 verkopen we geen konijn meer van het Jumbo Huismerk.
- Vlees: paard. Jumbo verkoopt geen huismerkpaardenvlees meer. De enkele artikelen met waren van Europese herkomst. De vraag was echter zo klein dat Jumbo hiermee is gestopt.
- Vis: wild gevangen witvis. Hieronder vallen onder andere kabeljauw en koolvis. Wij zien op dit moment voor deze soorten geen risico's omdat deze onder MSC certificering worden verkocht en de vangstgebieden van deze vissoorten geen risico's opleveren op het gebied van arbeidsomstandigheden of milieu.
- Schaaldieren: kreeft. Jumbo heeft geen levende kreeft meer in het assortiment. Alle producten met kreeft in de diepvries zijn MSC gecertificeerd.
- Bloemen en planten: kasteelt en vollegrondsteelt. Wij hebben het Floriculture Sustainability Initiative 2020 (FSI) ondertekend en zijn in 2020 MPS gecertificeerd. De risico's voor mens en milieu zijn minimaal bij niet-Afrikaanse herkomst.

2.3. Aanpak van issues

- Stap 3: Integreren en actie ondernemen om negatieve gevolgen te stoppen, voorkomen of ondervangen
- Stap 4: Monitoren van implementatie en resultaten

Van analyse naar actie

Wij houden de informatie van de risicoanalyse (zie 2.2.) tegen ons beleid en dagelijkse praktijk aan. Dit heeft in 2020 geleid tot een belangrijke aanscherping van onze inkoopvoorwaarden, onder meer met betrekking tot de commitments die we zijn aangegaan als ondertekenaar van diverse convenanten. Zo zijn aan de inkoopvoorwaarden eisen toegevoegd ten aanzien van de arbeids- en leefomstandigheden voor migrantenarbeiders in laag- en midden risicolanden, moeten rijstleveranciers aangesloten zijn bij het Sustainable Rice Platform (SRP) en wordt van cacaoleveranciers verwacht dat zij samen met Jumbo een plan opstellen om de ambities van het cacao convenant (DISCO) te realiseren.

Daarnaast is met behulp van onze aangescherpte en geoptimaliseerde risicoanalyse door verschillende CFT's beoordeeld voor welke categorieën, specifieke producten en ingrediënten acties nodig zijn. Zo hebben wij in 2020 in samenwerking met externe specialisten een aantal onderzoeken ('deep dives') en impactassessments uitgevoerd voor diverse ketens, waaronder rozen, koffie en mango. Voor andere ketens en problematieken hebben we gekozen voor sectorale samenwerking. Met andere Nederlandse retailers werken we sinds 2020 aan het realiseren van een leefbaar loon voor de arbeiders in de bananenketens en voor cacao hebben we ons aangesloten bij het duurzaamheidsinitiatief van de Nederlandse cacaosector en handelspartners (DISCO). In de volgende paragrafen geven we meer informatie over deze impactassessments en samenwerkingsverbanden.

Impactassessments en onderzoek

Op basis van onze inkoopvoorwaarden verzamelen en verifiëren wij in samenwerking met SIM Supply Chain continu certificaten en auditrapporten van duurzaamheidsstandaarden. Deze vormen de basis van ons risicomanagement. Daarnaast is het voor bepaalde productgroepen belangrijk om meer onderzoek te doen naar de situatie dieper in de keten. Dat doen wij onder meer aan de

hand van impactassessments, waarbij we onderzoeken of en hoe mogelijke negatieve impacts zoals geïdentificeerd tijdens de risicoanalyse worden geminimaliseerd en wat de mogelijkheden zijn om hier positieve invloed op uit te oefenen. Wij kijken in onze impactassessments dus naar zowel de bestaande negatieve impacts als naar de ruimte voor positieve impact. Beide aspecten vormen de basis voor vervolgactie. We hebben in 2020 de volgende onderzoeken uitgevoerd:

Arbeidsomstandigheden op rozenfarms in Kenia: in samenwerking met Hivos en Impact Institute hebben we ‘social impact scans’ uitgevoerd op de twee farms in Kenia waarvan wij onze rozen afnemen. De onderzoeken waren gericht op het kwantificeren van negatieve sociale impacts zoals genderdiscriminatie, intimidatie van werknemers, onveilige werksituaties en te lage inkomens. Het onderzoek is uitgevoerd door The Impact Institute in samenwerking met Ufhadili Trust. De data zijn door Ufhadili Trust verzameld met behulp van vragenlijsten die medewerkers van de rozenfarms hadden ingevuld. De resultaten van de scans laten zien dat er geen sprake is van (seksuele) intimidatie, onvoldoende mogelijkheid tot representatie of lidmaatschap een vakbond. Maatregelen die door de leveranciers in de afgelopen jaren zijn genomen met betrekking tot training van het management op deze onderwerpen hebben een duidelijk positief effect gehad. Wel is er nog sprake van genderongelijkheid op het vlak van beloning en inkomsten. Deze liggen weliswaar boven het minimumloon, maar zijn niet voldoende om in het levensonderhoud te voorzien (leefbaar loon). Onder meer deze punten zullen de komende tijd een basis vormen van waaruit wij samen met onze leveranciers en The Impact Institute onderzoeken hoe we opvolging kunnen geven aan de aanbevelingen in het rapport. In de [tussenrapportage](#) is meer te lezen over deze impactscan.

Koffie: in samenwerking met ImpactBuying heeft een team van Jumbo een ‘deep dive’ gedaan in de koffieketen. De herkomst van onze huismerk koffie is inzichtelijk gemaakt, alsmede de risico’s die kenmerkend zijn voor deze herkomstgebieden, de uitdagingen in de ketens van de koffieleveranciers en de status van hun initiatieven op het gebied van transparantie en duurzaamheid. Daarnaast hebben we specifiek onderzocht in hoeverre de afdrachten (premiums) die Jumbo doet aan de vereiste certificeringen (Fairtrade en UTZ/Rainforest Alliance) ook aantoonbaar leiden tot verbeteringen voor de boer. De resultaten worden op korte termijn (verwachting half maart) gepubliceerd, net als de concrete vervolgstappen.

Mango: Jumbo wilde meer te weten komen over de mango’s in het assortiment die afkomstig zijn uit Ivoorkust. Hoewel deze een kleiner aandeel vertegenwoordigen dan de mango’s uit Zuid-Afrika, Peru en Brazilië, bleek uit onze analyse dat de risico’s op het gebied van mensenrechten in Ivoorkust het meest zorgelijk zijn en dat we ondanks de certificeringseisen nog onvoldoende weten over de situatie op de plantages. Uit eerder onderzoek uitgevoerd in samenwerking met Fairfood bleek dat in de mangoketen in Ivoorkust voornamelijk seizoensarbeiders werkzaam zijn, wat een complicerende factor is. Jumbo heeft samen met Fairfood in 2020 The Impact Institute de opdracht gegeven om tijdens het oogstseizoen een impactscan uit te voeren op twee plantages. Maar als gevolg van de door de coronapandemie was de oogsttijd korter en kon slechts een deel van de benodigde interviews plaatsvinden. De scan wordt tijdens de oogst in 2021 voortgezet. De tussenrapportage leverde een aantal belangrijke inzichten op met betrekking tot veiligheid van werknemers en loon. In het vervolg van de scan zal eveneens aandacht zijn voor leefbaar loon en gendergelijkheid. In de [tussenrapportage](#) is meer te lezen over deze impactscan.

Naast de bovengenoemde impactassessments waarbij wij samen met onze ketenpartners, experts en NGO's de situatie ter plekke analyseren, doen wij ook bureauonderzoek, data-analyse en diepteanalyses van bijvoorbeeld auditrapporten op non-conformiteiten.

- Zo is in 2020 een risico-onderzoek uitgevoerd om te identificeren of er voor kokosproducten van het Jumbo Huismerk gebruik wordt gemaakt van apen in de pluk van kokosnoten in Thailand en omliggende Aziatische landen.
- Voor onze visproducten is onderzocht hoe we de ketens volledig transparant kunnen maken, tot aan de viskweker en de boot toe. Het dieper analyseren van deze ketens is inmiddels van start gegaan.
- Ook is gedurende 2020 in het kader van de coronapandemie tweemaal een vragenlijst uitgezet onder alle leveranciers om te verifiëren of zij voldoende veiligheidsmaatregelen nemen voor hun werknemers, zowel op de werkplek als tijdens het reizen naar de werkplek.
- Voor alle private label producten geldt dat de verwerkte palmolie en derivaten daarvan duurzaam gecertificeerd zijn volgens het 'Segregated' RoundTable on Sustainable Palm Oil' (RSPO) systeem. Uit een analyse blijkt dat eind 2020 95procent van alle verwerkte palmolie in het Jumbo Huismerk voldoet aan de vereisten van de RSPO.
- We streven ernaar om alleen nog duurzame soja in onze huismerkproducten te verwerken. Dat geldt ook voor de soja die is gebruikt in het veevoer voor onze dierlijke producten. We doen dit met behulp van een soort cascaderingmethodiek: alle soja komt bij voorkeur uit Europa; indien de soja uit Latijns-Amerika of Azië komt, kiezen we voor RTRS, Regional Credits of (Area) Mass Balance, of Pro Terra gecertificeerde soja. Op dit moment voldoet 85procent van onze producten met soja als ingrediënt hieraan. We onderzoeken dit nog voor soja dat als veevoer wordt gebruikt.

Stakeholders en samenwerking

Vaak is de problematiek waarmee wij te maken hebben groter of complexer dan wij als supermarktketen kunnen managen. Denk bijvoorbeeld aan een risicovol ingrediënt dat in kleine hoeveelheden in veel verschillende producten is verwerkt en uit veel verschillende landen afkomstig is. Om deze problematiek het hoofd te bieden, zijn we aangesloten bij verschillende sector- of keteninitiatieven. Ook stakeholders buiten de directe ketenpartners nemen hieraan deel, zoals andere retailers, NGO's en standaardiseringsorganisaties. Jumbo bouwt voort op langlopende lidmaatschappen van onder meer IMVO Convenant Voedingsmiddelen, Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO), Round Table on Responsible Soy (RTRS), UTZ/Rainforest Alliance Hazelnotenprogramma, Sustainable Forestry Initiative (SFI) en Floriculture Sustainability Initiative (FSI 2020). Daarnaast zijn we gedurende 2020 de volgende nieuwe samenwerkingen en initiatieven aangegaan:

- Bananen: als lid van het IMVO Convenant Voedingsmiddelen hebben wij het Dutch Retailers Commitment on Living Wage – Bananas ondertekend. Het doel is om in de periode tot 2025 samen met onze leveranciers het verschil tussen leefbaar loon van de arbeiders in de keten en hun daadwerkelijke inkomsten voor minimaal 75procent te dichten. In 2020 is een nulmeting gedaan. Deze informatie delen wij in ons reguliere overleg met leverancier Dole, waarmee we een jarenlange relatie hebben opgebouwd. We zullen gezamenlijk stappen zetten om het gat te dichten. De eerste resultaten laten zien dat het gat tot het leefbaar loon niet groot is en dat Jumbo een beperkt volume afneemt van de farms. De eerste geaggregeerde rapportage van de nulmeting zal binnenkort gepubliceerd worden door IDH.
- Cacao: het Dutch Initiative on Sustainable Cocoa (DISCO) is een breed samenwerkingsverband met als oogmerk de situatie rond de productie van cacao structureel te verbeteren voor boeren en hun omgeving. De doelstellingen van het convenant betreffen leefbaar inkomen voor boeren, het uitsluiten van ontbossing en het inzetten van effectieve maatregelen tegen kinderarbeid. Bij Jumbo hebben wij deze doelstellingen vertaald naar onze inkoopvoorwaarden. Met onze

leveranciers gaan we aan het werk in de ketens, waarbij we ook lokale en andere stakeholders betrekken. Vanuit het DISCO verband wordt aansluiting gezocht bij andere initiatieven in de cacao keten, zodat we optimaal gebruik kunnen maken van de bestaande kennis.

- Tropische fruit en groente: Jumbo is vanaf het begin lid van het Sustainable Initiative Fruits and Vegetables (SIFAV). Wij zullen ook het nieuwe covenant ondertekenen, dat loopt van 2021 tot 2025 en waarin de ambities aanmerkelijk zijn aangescherpt. Zo zullen we samen met leveranciers bewijs moeten leveren voor een structurele due diligence aanpak en het verminderen van de milieufootprint van onze producten (denk aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en water). Daarnaast breiden wij de monitoring van arbeidsomstandigheden in de keten uit van hoog- naar midden- en laagrisicolanden.
- Tomatenpluk Italië: uit informatie in de media (Keuringsdienst van Waarde) en onderzoek door NGO's is gebleken dat er sprake is van veel misstanden in de tomatenpluk in Zuid-Italië ten behoeve van conservenproducten. Dit is gerelateerd aan vluchtelingenstromen en migrantenarbeid, waarbij mensen moedwillig en georganiseerd worden uitgebuit. Aangezien zij veelal zonder contract werkzaam zijn, kunnen zij niet opkomen voor hun rechten. Jumbo heeft in 2019 een due diligence risk scan uitgevoerd met SIM onder leveranciers van tomaten in blik afkomstig uit Italië. Hieruit bleek dat er nog niet voldoende zicht is op de omstandigheden voor migrantenarbeiders die werkzaam zijn in de pluk conserventomaten voor het Jumbo Huismerk. Omdat niet alleen Jumbo maar ook andere supermarktorganisaties te maken hebben met deze uitdagingen zijn we momenteel aan het verkennen hoe dit vanuit het IMVO-covenant Voedingsmiddelen kan worden opgepakt.

Monitoring van voortgang en resultaten

In samenwerking met SIM Supply Chain verzamelen en valideren wij data uit onze ketens en van onze producten Dit is essentieel om onze acties te monitoren en de voortgang ten opzichte van de gestelde KPI's te meten. De datapunten in onze systemen breiden zich continu uit op basis van nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld voor het monitoren van non-conformiteiten vanuit auditrapporten, watergebruik, inkomen, vrouwelijk ondernemerschap, teeltmethoden, etc. De systemen geven een terugkoppeling om de voortgang te kunnen volgen, risico's te monitoren en daarover te rapporteren.

Met betrekking tot arbeidsomstandigheden wordt door Jumbo in samenwerking met SIM extra analyse uitgevoerd op auditrapporten over social compliance. Escalaties volgen we op door in contact te treden met de leverancier en onderzoek te doen naar de status van de non-compliance en de verbeterplannen. Het beleid van Jumbo is om met de leverancier naar verbetering en herstel ('remediation') toe te werken. Alleen in hardnekkige of ernstige acute gevallen van non-compliance beëindigen we het contract met de leverancier. In 2020 is dit niet voorgekomen.

In 2020 hebben we belangrijke stappen gezet in de rapportage op de daadwerkelijke herkomst van risicoproducten en -ingrediënten. We gebruiken deze informatie voor onze risicoanalyse en delen deze ook met het publiek via onze [wereldkaart](#) voor risicoproducten en -ingrediënten. Daarnaast hebben we intern dashboards ter beschikking gesteld waarmee de CFT's de status per productgroep op continue basis kunnen volgen, zowel de herkomst als de vereiste certificeringen volgens de inkoopvoorwaarden. Deze dashboards worden in 2021 weer aangepast aan nieuwe inzichten uit de risicoanalyse en de nieuwe commitments die we zijn aangegaan.

Voor de voortgang ten opzichte van de gestelde KPI's verwijzen we graag naar het resultaat en acties op het gebied van [arbeidsomstandigheden en mensenrechten](#), [milieu](#), [dierenwelzijn](#) en naar ons [Jaarverslag](#)

2.4 Communicatie en rapportage

Voor de terugkoppeling naar stakeholders over ons due diligence proces, onze risicoanalyse en verbeteracties gebruiken wij de website [Jumborapportage.com](https://www.jumbo.com/nl/duediligence). Zo kunnen wij hen continu informeren. Behalve de jaarlijkse due diligence rapportage staan op de website ook updates over specifieke initiatieven en projecten met betrekking tot productgroepen, zoals impactassessments.

Naast de website onderhouden wij direct contact met onze stakeholders om hen op de hoogte te houden en vooral ook om hun perspectief en kennis mee te kunnen nemen in het proces. Zo hebben we regelmatig overleg met NGO's zoals Oxfam Novib, Fairfood, WNF, Dierenbescherming, Greenpeace en Wakker Dier.

Wij hebben de intentie om de leveranciers, naast de normale contactmomenten, op een consistente manier te blijven informeren over ons due diligence proces en de voortgang op diverse onderwerpen.

De communicatie in onze eigen organisatie over het nieuwe due diligence proces is de afgelopen twee jaar ook een belangrijk aandachtspunt geweest. Hierbij stond het informeren en betrekken van onze assortimentsmangers en inkopers centraal. In 2020 waren er vanwege de coronapandemie en een reorganisatie minder plenaire informatiebijeenkomsten dan gewenst. Wel is er structureel overleg geweest met assortimentsmangers en inkopers op productgroep- en categorieniveau, onder meer binnen de cross-functionele teams (CFT's). Daarnaast is een centraal contactpunt in het leven geroepen voor vragen vanuit andere delen van de organisatie met betrekking tot due diligence en hoe om te gaan met onderwerpen op het gebied van duurzaamheid en mensenrechten.

2.5 Klachtenmechanisme

Jumbo heeft zich ten doel gesteld een klachtenmechanisme te implementeren, zodat wij adequaat informatie ontvangen over eventuele mensenrechtenschendingen en misstanden in onze productieketens. Op basis hiervan kunnen wij bepalen wat we kunnen en moeten doen met onze leveranciers om schendingen en misstanden te minimaliseren en herhaling te voorkomen. Bovendien biedt een klachtenmechanisme een actuele monitor op risico's in de keten.

Wij zijn er in 2020 nog niet in geslaagd om een dergelijk klachtenmechanisme te realiseren. We willen hiervoor advies inwinnen bij Oxfam en hebben dit ook geagendeerd in het IMVO Convenant Voedingsmiddelen.

In de eigen organisatie heeft Jumbo in 2018 de interne gedragscode 'Code Geel' en een 'speakup' systeem geïntroduceerd. Hierover is meer informatie te vinden in ons Jaarverslag. Ook onderzoeken we in hoeverre we deze gedragscode en dit systeem kunnen doorvertalen naar een klachtenmechanisme voor onze ketens.

3. Focus voor 2021

Op basis van de doorloop van een aantal due diligence projecten en van de geactualiseerde risicoanalyse focussen we ons in 2021 op:

- Opvolging aanbevelingen van de impactassessments Rozen en Koffie.
- Vervolg impactscan Mango farms Ivoorkust.
- Opstellen plan van aanpak Cacao met leveranciers, om zo de ambities van het Disco convenant te kunnen realiseren.
- Vervolg en doorloop Leefbaar loon project bananen.
- Opstarten impactassessments Cashew, Citrus en Kokos.
- Trainen van inkopers en assortimentsmanagers op specifieke risico's voor hun productgroepen, onderwerpen zoals social compliance en milieuimpact, en instrumenten die hen ter beschikking staan om met de leveranciers te werken aan verbetering en positieve impact.
- De datasystemen blijven aanpassen aan de toenemende behoefte aan analyse en rapportage.
- Klachtenmechanisme implementeren in de keten.